

Vergaderjaar 2008–2009

28 385

Evaluatie Meststoffenwet

Nr. 115

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTE- LIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 september 2008

Door middel van deze brief informeer ik u, mede namens de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, over de voortgang van het onderzoek naar denitrificatie (afbraak van nitraat) in het grondwater (hierna: denitrificatiestudie). Dit onderzoek heb ik toegezegd door middel van mijn brief van 30 november 2007 (Kamerstuk 28 385 nr. 94). De minister van LNV heeft u op 13 december 2007 nader geïnformeerd over de opzet van het onderzoek (Kamerstuk 28 385 nr. 104). Het onderzoek is tevens besproken tijdens het Algemeen Overleg met uw Kamer op 6 december 2007 (Kamerstuk 28 385, nr. 103) en het Verlengd Algemeen Overleg op 13 december 2007 (Handelingen der Kamer II, vergaderjaar 2007–2008, nr. 36, blz. 2817–2820).

Voorgeschiedenis

In het verleden hebben uw Kamer en diverse belanghebbenden het Kabinet verzocht te zoeken naar mogelijkheden om de diepte waarop de grondwaterkwaliteit wordt getoetst aan de nitraatnorm (50 mg NO₃/liter) te verlagen. Het Kabinet heeft hierop meermalen aangegeven dat verlaging van de toetsdiepte uitsluitend onder strenge randvoorwaarden mogelijk zal zijn. Risico's voor vervuiling van het drinkwater, uitspoeling naar het oppervlaktewater, of andere negatieve milieuhygiënische gevolgen moeten kunnen worden uitgesloten. Het Kabinet heeft immers de verantwoordelijkheid voor een zorgvuldige afweging tussen de belangen van de landbouwsector, de milieuhygiënische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, en de bruikbaarheid van wateren voor maatschappelijke doeleinden als drinkwaterwinning en recreatie. Daarnaast zou een onvoldoende onderbouwde beslissing om de toetsdiepte te verlagen de geloofwaardigheid van onze milieumonitoring kunnen schaden, zowel bij Nederlandse belanghebbenden als bij de Europese Commissie en de andere lidstaten. De monitoringsgegevens vormen de basis van de onderhandelingen met de Europese Commissie over de invulling van het Vierde Actieprogramma Nitraatrichtlijn voor de periode

2010–2013. Daarnaast vormen de monitoringsgegevens een zeer belangrijk onderdeel van de onderbouwing van de derogatie.

Denitrificatiestudie

Bij brief van 13 december 2007 (Kamerstuk 28 385 nr. 104) heeft de minister van LNV toelichting gegeven op de uit te voeren studie naar denitrificatie in het grondwater. Deze studie heeft tot doel meer duidelijkheid te verschaffen over het lot van nitraat in het bovenste grondwater. De denitrificatiestudie wordt uitgevoerd door RIVM in samenwerking met Alterra en Deltares (voorheen TNO). De vraagstelling en organisatie zijn nader beschreven in voornoemde brief. De studie wordt begeleid door een begeleidingscommissie waarin LTO, Stichting Natuur en Milieu, VEWIN en vertegenwoordigers van de waterschappen en agrarische vakbonden deelnemen. Momenteel wordt gewerkt aan een afrondende rapportage.

De studie omvat een tweetal reviews door een commissie van wetenschappers uit het buitenland¹. Door zijn samenstelling behelst deze commissie het volledig scala aan relevante expertise voor het voorliggend vraagstuk. De eerste review heeft aan het begin van de zomer plaatsgevonden. Hierbij zijn de in het verleden uitgevoerde onderzoeken² voorgelegd aan de review commissie samen met de vraagstelling en methodologie van de lopende denitrificatiestudie.

Tijdens de eerste review werd de review commissie gevraagd de reeds uitgevoerde onderzoeken te beoordelen en een antwoord te geven op de volgende vragen:

- Was de onderzoeksofzet geschikt om de onderzoeksvragen te beantwoorden?
- Zijn de onderzoeksvragen adequaat beantwoord?
- Worden de wetenschappelijke conclusies die uit de voorgaande onderzoeken zijn getrokken ondersteund door de beschikbare data?

Verder is de commissie gevraagd om een oordeel te geven over de opzet van de denitrificatiestudie.

De commissie heeft zelf een (Engelstalig) rapport uitgebracht met haar bevindingen. Deze treft u aan als bijlage bij deze brief.³ De resultaten van de review zijn besproken in de begeleidingscommissie. De review commissie trekt de volgende conclusies:

- De commissie onderschrijft de aanpak van de voorgaande onderzoeken en de wetenschappelijke conclusies die zijn getrokken op basis van de resultaten van deze onderzoeken.
- De commissie oordeelt dat de vraag over de diepte waarop aan de nitraatnorm moet worden getoetst zeer zorgvuldig is onderzocht, en oordeelt dat de resultaten van het onderzoek geen aanleiding geven om de toetsdiepte voor nitraat aan te passen.
- De commissie verwacht verder niet dat de denitrificatiestudie die nu in uitvoering is zal leiden tot nieuwe inzichten die wel aanleiding geven tot het verlagen van de toetsdiepte. De commissie verwacht ook niet dat aanvullende metingen tot andere conclusies zouden leiden.
- De review commissie is wel van mening dat de denitrificatiestudie bij zal dragen aan de algemene kennis over het lot van nitraat in het grondwater.

Voor wat betreft de uitvoering van de denitrificatiestudie heeft de review commissie enkele aanbevelingen gedaan voor verdere verbeteringen van de onderzoeksofzet en de presentatie van de eindresultaten. Deze worden meegenomen voor zover dit mogelijk is binnen de looptijd van het onderzoek. De eindresultaten worden aan de review commissie voorgelegd. Het

¹ De review commissie wordt voorgezeten door Prof. Dr. ir. Oswald Van Cleemput (Universiteit van Gent, België), en bestaat verder uit Dr. Jean-Claude Germon (Research Director INRA Dijon, Frankrijk), Prof. Dr. Steve Jarvis (University of Exeter, Verenigd Koninkrijk), Dr. Jens Stockmarr (Senior Advisor GEUS, Denemarken), Prof. Dr. Kristine Walraevens (Universiteit van Gent, België) en Dr. Frank Wendland (Forschungszentrum Juelich, Duitsland).

² Broers et al, 2004. Naar een andere toetsdiepte voor nitraat in het grondwater? TNO-rapport NITG 04-066-A. Fraters et al, 2006. Een nieuwe toetsdiepte voor nitraat in het grondwater? RIVM rapport 680100005/2006. Fraters et al, 2007. Andere mogelijkheden voor het toetsen van nitraat in grondwater aan de nitraatnorm?

³ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

onderzoek wordt voor het einde van het jaar afgerond en het eindrapport zal aan uw Kamer beschikbaar worden gesteld. Vooralnog is er geen reden te verwachten dat de resultaten van het onderzoek de reviewers tot nieuwe conclusies zullen brengen.

Vierde Actieprogramma Nitraatrichtlijn

Momenteel vinden gesprekken plaats tussen Nederland en de Europese Commissie over de inhoud van het Vierde Nederlandse Actieprogramma in het kader van de Nitraatrichtlijn. Dit actieprogramma heeft een looptijd van 2010–2013. Na goedkeuring van het actieprogramma zal Nederland bij de Europese Commissie een verzoek indienen voor een derogatie.

Een belangrijk onderdeel van de onderhandelingen met de Europese Commissie over het Vierde Actieprogramma betreft de invulling van de stikstofgebruiksnormen. Eerder is aangegeven dat de resultaten van de denitrificatiestudie zouden worden gebruikt in de onderhandelingen met de Europese Commissie over het Vierde Actieprogramma. In de periode totdat de onderzoeksresultaten werden opgeleverd zouden dan de onderhandelingen moeten plaatsvinden onder voorbehoud van de resultaten van de studie. Op basis van de resultaten van de internationale review is het zeer onwaarschijnlijk dat een dergelijk voorbehoud kan worden ingezet. Er is immers op basis van de conclusies van de reviewers geen reden te verwachten dat de resultaten van de denitrificatiestudie bruikbare gegevens zullen opleveren voor in de onderhandelingen. Daarom wil ik in de gesprekken met de Europese Commissie een andere insteek volgen.

Nederland zal in de onderhandelingen met de Europese Commissie benadrukken dat een voortzetting van de dalende trend in nitraatconcentraties in het grondwater en verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit uitgangspunt van het beleid blijft. Hiervoor zullen binnen het Vierde Actieprogramma aanscherpingen noodzakelijk zijn. U bent hierover door de minister van LNV, mede namens de minister van VROM en de staatssecretaris van VenW, per brief van 18 juni 2008 (Kamerstuk 28 385, nr. 110) geïnformeerd.

In de gesprekken met de Europese Commissie benadruk ik de prestaties van de Nederlandse landbouw tot dusverre en de verbeteringen in milieukwaliteit die hiermee reeds zijn bereikt. Vervolgens wil ik bij de Europese Commissie begrip kweken voor de opgave die ons nog rest, en steun krijgen voor de inzet van Nederland om via een realistisch pakket aan maatregelen stapsgewijs te komen tot een verwezenlijking van de doelen uit de Nitraatrichtlijn. Ik verwacht dat deze aanpak Nederland beter van dienst zal zijn in de gesprekken met de Europese Commissie dan wanneer getracht wordt een voorbehoud in te bouwen voor het meewegen van denitrificatie in de gebruiksnormen. In de tweede helft van het jaar zal de minister van LNV u nader informeren over het verloop van de gesprekken met de Europese Commissie over het Vierde Actieprogramma.

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. M. Cramer